

nisi quia gloriosa dicta sunt de te ci-
uitas dei. **T**ibi fuit delectationes ille q̄s
oculus non vidit. nec auris audiuit
nec in cor hominis ascēderūt: q̄ p̄para-
uit deus diligentibus se. **I**n sinistra
tribulationes. in dextra delectationes.
Vsquequo autē? **V**sque in fines. **Q**uis
est ille finis? **F**inis ad iusticiā xp̄us
omni credenti: finis ille de q̄ sapiēs dīc-
te cernere: finis est osūmatus. **I**p-
se ē finis ad quē cū venerimus. ni-
hil āplius sciemus: ihesus xp̄s sp̄s
suis ecclesie qui ē benedictus in secu-
la amen.

**De quibz negotiatōibz quā-
qz regionibus.**

Negotiamini dū venio. ver-
bū p̄ris. v̄m̄gemit⁹ dei. sol
iusticie. sūmus ille negotia-
tor: de vltimis celozū finibus nostre
redēptōis p̄ciū asportauit. **F**idelis
ista negotiatō totū acceptōe dig-
nissima: in qua rex. filius regis effi-
ciē negotiatō: aurū p̄ plūbo tribui-
tur: p̄ p̄ccōre donatus ē iustus. **Q**uā
indebita miseratō. **Q**uā ḡtuita etiam
p̄bata dilectio. **Q**uā inopmata dig-
natō **Q**uā stupēda dulcedo. **Q**uā inuita
māfuerudo. **Q**uā vilis negotiatō: vbi fi-
lius dei p̄ seruo tradit: p̄ creatura
creator occidit: p̄ mancipio dñs cō-
dēnatur. **T**ua fuit hęc xp̄e opera: q̄
de lumine celi ad tenebras inferni.
a dextra maiestatis ad miserā hūa-
nitatis. a gl̄ia p̄ris ad mortē crucis
descēdisti: infernū illustrādo. hominem
redimēdo: sup̄ādo mortē et mortis au-
ctōrē. **V**nus es et secūduz nō habes:
quē ad nos redimēduz p̄p̄a benigni-
tas inuitauit. misericordia traxit. ve-
ritas qua te venturum promiseras
cōpulit. puritas vterivirginalis su-

scēpit. salua virginitatis integrīta-
tate potētia eduxit. obediētia in oi-
b⁹ deduxit. potētia armauit. caritas
ēbis et miraculis manifestauit. **A**b-
sint p̄cul negotiatores fr̄e et hemā:
recedāt filij agar. qui exquisierūt
prudētia: elongēt a me gīgātes:
a seculo noiati. q̄ ab initio fuerunt:
statura magna. sciētes belluz. **N**on
hos elegit dñs: neqz viā disciplinē in-
uenerūt. p̄pterea pierūt: q̄ debet eaz
iacob puēo suo israhel dilecto suo
Abscōdisti enī hęc dñe a sapiētibus
et prudētibus. gīgantibz et noiatis.
qui magni facti sunt videlicet in ocu-
lis suis: treuelasti ea paruuliz hu-
milibz tuis. **L**ibēē āplector negocia-
tōem tuā: qz negotiū meū est. **D**ec
mercimoia cū sūma suauitate rumi-
nat aīa mea. **N**ō solū aut ruminat q̄
et reuocat ruminatōem tuā: quia in-
telligit q̄ diligit: et cōmendat memo-
rie que elegit. **I**n his negotiatōibz
p̄cipis esse aīam meā: ut fiat nauis
institōis. delonge portās panē suū
Negotiabor donec vias: v̄ienti le-
tus occurrā. et v̄tmā audiam. euge-
serue bone. **T**ui sūt celi et tua ē ter-
ra: in regioibus tuis negotiabor se-
curus te solū habēs in itinere ducē:
in piculis p̄tectorē. cōfōrē in tribu-
latōe. **R**egiones tue quinqz sūt quas
pambulat ad negociāduz institōēs
tui: vbi te querūt electi tui. **P**rima
regio ē regio dissimilitudinis. **N**obilis
illa creatura in regiōe similitudinis
fabricata. qz ad imaginē dei facta:
euz in honore esset non intellexit: et
de similitudine ad dissimilitudinē de-
scēdit. **M**agna p̄fus dissimilitudo.
de paraiso ad infernum: de ange-
lo ad iumentum: de deo ad diabolū.
Execranda conuersio. gloriā in mi-
seriam. vitam in pugnam perpetua

captiuitate conuerrere. **M**aledicta
descēſio. de diuitijs ad paupertatē: de
libertate ad ſeruitutem deſcēdere:
de requie ad laborem. **M**iſeri nos et
miſerabiliter nati. quibz datum eſt
naſci in merore: viuere in labore. in
dolore mori: de pēore pēores de debi
toē debitores. de cōrupto corrupti.
de ſubactō ſubacti gēti et gēnērā
tes: ſumus gēns peccatrix. populus
grauis iniquitate. ſemē peſſimū fi
in ſcelerati. ad dentes puaricatiōez
Ecce quaſi non ſumus ſic ſumus corā
eo. quaſi nichilū et inane reputati:
putātes nos aliquid eſſe cū nihil ſi
mus. **V**ulnerati ſumus ingrediētes
mundū: conuerſando in mundo. exeū
do de mundo: a planta pedis uſq; ad
vertices nō eſt ſanitas in nobis. **N**o
uerat iſ ille ſub limis ppiā: qui ſta
tus humane miſerie deplorās in hęc
verba prupit. **G**raue iuguz eſt ſup
filios ade: a die exitus de ventre ma
tris eoz uſq; in diem ſepulture in
matrē omnīū. **I**n hac diſſimilitudis
ma regiōe quid negotiābimur dñe
deus. **A**ſpitio gēns humanum ab
ore ſolis uſq; ad occaſū huius mū
di mūdinas pambulare: alios diui
tias querē. alios honoribz imbiare:
alios fauoralis aure ſuauiate rap
tari. **S**ed qd de diuitijs. **N**ōne cum
labore acquirunt. cū timore poſſidē
tur: cū dolere amittūtur. **T**heſauri
ſas et i gñoras cui cōgregabis ea.
Vide quātuz laborē perituris diui
tijs aſſūpſiſti. **T**raſis marīa et alius
tibi orbē aperis nauigādo. ſecūdus
ſapientē tribz digitis diſtās a mor
te. patriā fugis: relinqs parentes.
diuelleris ab vxore. filios neſcis: et
omniū neceſſitudinuz oblitus queris
ut acquiras: acquiris ut pbas: pdis
ut doleas. **F**ilij hominū uſq; q graui

eorbe: ut quid diligētis vanitatē et
qritis mendaciū. **Q**ue eſt iſta demē
tia filij adā. circuire marīa. pambu
lare terras. rapi extra mundum: in
laboribz plurimis. in uigelijs multis
in ieiunijs crebris. in mortibus fre
quēter. **E**cce quales diuitie. **S**ed qd
de honoribz. **I**n ſublimi locopoſitus
es. ducē te aſtituerūt. **V**idī ſi non a
deo iudicād⁹ es: ab hoibz ſpectād⁹:
ab oibz lacerād⁹. **S**pes es: excubas
aī liminna pñcipiſvt pñcipatū acq
raſt ferrato veſtit⁹ amictu ppior es.
vulneri q honor: morti q vix: pi
culo q pñcio. **S**i de ſorte domi: nōne
epūs romanū pontificē a pñbiaco
nus vel dyaconus epm pertimeſcit.
Vide etiā utrū excuſſeris man⁹ tuas
ab omī munere: ne cū ſymōe audiaſ.
non eſt tibi pars neq; ſors in ſymone
iſto: q: voluiſti bonū ſancti ſpūs cum
pecunia poſſidere. **N**ichil ad nos de
rectoribz eccleſie iudicare: vidēāt ip
ſi amici ſpōſi. cū de ſpōſa cepit exige
re ratōem quī iudicat orbem terre
in equitate. **N**unquid in honore ſine
dolore. in pñatōe ſine tribulatōe: in
ſublimitate ſine vanitate eſſe qd po
teſt. **E**cce qles honores. **Q**uid autē
de glorijs. **G**loria tibi vñ fetide pul
uis. lim⁹ terre: vas in cōtumelijs.
Nō tibi nō tibi: ſ; nomini dñi glām
cede. **I**lle pmitte glīaz ſuā: q glorio
ſus eſt in ſanctis ſuis. **I**llum lauda:
quē laudāt āgeli in exceliſ. **N**ūqd
et ipa manis glīa: q nichil aliud eſt
q auriū in flatō vana. q haberi vix
poſteſt ſine muldijs. **R**eſpici quos aī
cedis et cogita: q: omibz inuidie ſe
mina pbuiſti. **O**mnes ergo aduerſuz
te torius fluminibz inflammantur:
tua felicitate torquentur: tua vtūe
glīa. **E**cce glorioſus inde odioſus:
vñ ſublimis inde hūilis: inde ſollicit⁹
Ob. iij.

unde securus. **V**ides ergo quod vane
conturbat omnis homo. **N**ec sunt
mercedimonia: que inueniunt in regione
dissimilitudinis. **P**robens ergo nego
tiator: qui videt in diuitijs laborem.
in honoribus penas. inuidia in gloria:
facit sarcinam suam mundi contemptum
et fugit. **S**ecunda regio est paradysus
claustral. **V**ere claustrum est paradysus:
regio vallo discipline munita: in qua
preciosum est mercium fecunda fertilitas.
Gloriosa res: homines omnis moris
habitare in domo: bonum et iocundum
habitare fratres in vnu. **V**ideas illu
rum peccata sua deflentem alium in dei
laudibus exultantem. hunc hominibus
ministrantem. illum alios erudentem:
hunc orantem illum legentem hunc miserem
tem illum peccata punientem: hunc ca
ritate flagrantem illum humilitate
pollentem. hunc in prosperis humilem illum
in aduersitate sublimem: hunc in acti
ua laborantem. illum in contemplatiua
quiescentem. et poteris dicere: castra
dei sunt hec. **Q**uaz terribilis est lo
cus iste: non est hic aliud: nisi domus
dei et porta celi. **Q**uid tibi ergo fide
lis anima. in his nudimis est con
fessandus. **P**er ambula virtutes cohabitantes
in domo dominum virtutum: et fac
in te sarcinam tuam: formam viuendi.
Que prius habitabas in regione um
bre mortis: transi ad regionem vite et
veritatis. **T**ercia regio est regio ex
piationis. **T**ria sunt loca: que mortuo
rum anime per diuersis meritis sortiuntur:
infernus purgatorius. celum. **I**n
inferno impij: in purgatorio pur
gandi: in celo perfecti. **Q**ui in inferno
sunt. redimi non possunt: quia in in
ferno nulla est redemptio. **Q**ui in pur
gatorio sunt: expectant redemptionem:
prius cruciandi aut calore ignis aut
rigore frigoris: aut alicuius gra

uitate coloris. **Q**ui in celo sunt.
gaudio gaudent ad visionem dei:
christi fratres in natura. coheredes
in gloria: similes in eternitate iocunda.
Quia igitur primi redimi non possunt.
tercij redemptione non indigent: restat
ut ad medios transeamus per compassi
onem: quibus iuncti fuimus per humani
tatem. **V**adaz in ista regione et vi
detur visionem hanc grandem: quomodo
pius pater glorificandos filios in ma
nu temptatoris relinquat. non ad occu
sionem sed ad purificationem: non ad
iram sed ad misericordiam. non ad de
structionem. sed ad instructionem: ut
iam non sint vasa ire apta in interitum:
sed vasa misericordie preparata ad
regnum. **S**urgam ergo in adiutorium
illis interpellabo gemitibus. implo
rato suspirijs: orationibus interce
dam. satisficiam sacrificio singulari:
si forte videat dominus et iudicet.
ut laborem conuertat in requiem:
miseriam in gloriam. verbera in co
ronam. **H**is enim et huiusmodi offi
cijs potest eorum penitentia rescari:
finiri labor: destrui pena. **P**ercurrere
ergo quocumque es fidelis anima regi
onem expiationis et vide quid in ea
fiat: et in nudimis istis fac sarcinam
tuam affectum operari. **Q**uarta re
gio est regio gehennalis. **O** regio du
rarum grauis. regio extimescenda. res
gio fugienda: terra obliuionis. terra
afflictionis. terra miseriarum: in qua nul
lus ordo. sed sepiternus horror inhabi
tat. **L**ocus letifer in quo ignis ardens.
ubi frigus rigens. feris immortalibus.
feto intollerabilis: mallei percutien
tes. tenebre palpatiles: confusio
peccatorum. mundatio vinculorum: horri
bles demonum facies. **T**otus tremor at
que torreo ad memoriam istius regionis:
et oculis sunt omnia ossa mea. **Q**uam

creasti lucifer q: mane oriebaris
Ois lapis p̄cios⁹ opimētū tuū: mo-
do subter te sternetur tinea. et opi-
mentū tuū vermis. **O** deus quāta di-
stantia inter opimentū p̄ciosi lapi-
dis. et opimentū vermis: inter deli-
cias paradisi et tinea inferni. **S**cio q:
paratus est ille ignis diabolo et an-
gelis eius et hominib⁹ similib⁹ eius:
vbi sine fine finient sine morte mori-
entur: torquentur sine cessatōe. **V**i-
uēs igit in infernū descēde: p̄curre
mentalib⁹ oculis tormentorum offi-
cinas: fuge scelera et vicia. p̄ quib⁹
sceleratī homines et viciosi pierunt.
Habe obio iniquitatē. et dilige le-
gem dñi: et in tam formidolosis nū-
binis fac sarcinā tuam odiū pecca-
ti. Quinta regio est paradysus sup̄
celestis. **O** beata regio sup̄narū vir-
tutum. vbi beata trinitas a beatīs
facie ad faciem videt: vbi illa subli-
mia agmina sublimi p̄naz applau-
su. sanctus. sanctus. sanctus. dñs de-
us sabaoth clamare nō cessant. **L**o-
cus est voluptatis: vbi torrente vo-
luptatis potant iustī. **L**ocus splēdo-
rū: vbi iustī fulgēt sic splēdor firma-
mētī. **L**oc⁹ leticie: vbi leticia sēpi-
na sup̄ capita eorū. **L**oc⁹ abūdantie:
vbi nihil deest videntib⁹ eū. **L**ocus
suauitatis: vbi apparet dñs suavis
vniuersis. **L**ocus pacis: vbi in pace
factus est locus eius. **L**ocus ammi-
ratōnis: vbi sunt mirabilia opa eius.
Locus satietatis: vbi satiābimur. cū
apparuerit gloria ei⁹. **L**ocus visio-
nis: vbi videbit magna visio. **O** re-
gio sublimis plena diuitiarū et val-
le lacrimarū susperamus ad te: vbi
sapientia sine ignorantia. memoria
sine obliuione. intellect⁹ sine erro-
re. ratio sine obscuritate splēdebit. **R**e-
gio in qua dñs trāsiens ministrabit

electis suis: ibi est. tales se qualis est
ostēdet. **I**llic erit deus omnia in omni-
b⁹: vbi rerū vniuersitas mirabiliter
ordinata dabit creatori gloriā: leti-
ciā creature. **C**urre igitur spūalis
anima oculis desideriorū p̄ regē idēz
istam et vidē regē glorie in decore
suo gloriosū: stipatum legionib⁹ an-
gelorū. sanctorū. ornatum agminib⁹
b⁹. deponentē sup̄bos. humiles exal-
tātem: damnātē demones. homines
redimentes. et dic. **B**eatī qui habi-
tant in domo tua dñe: in secula secu-
lorū laudabunt te. **C**ū ergo mente
p̄cepis tam p̄ciosas nūbinas: mer-
cimonia taz p̄clara: cōstrue sarcinā
tuam amorē dei. **V**idisti regiones:
animaduertisti nūbinas: sarcinā
cōstruxisti. et beatus es. **N**egotiare
ergo dū veniat dñs deus tuus. ut ei
dicere possis: dñe quinqz talēta tra-
didisti michi. ecce alia quinqz sup̄lu-
eratus sū. et audire merearis: mera
in gaudiū dñi tui sp̄s ecclesie q̄ est
benedictus in secula.

**Parabola beati bernardi de filio
regis.**

Rex diues et p̄potēs deus om-
nipotēs filiū sibi fecit homi-
nē quēz creauerat: cui sicut
puero delicato pedagog⁹ delega-
uit legem. p̄p̄bas ceterosqz tutores
et auctores vsqz ad p̄finitū tempus
eius cōsummatōis. **I**nstruxit euz et
monuit: dñm eū paradisi ostituēs.
omnesqz thesauros glorie sue ei ostē-
dens et rep̄mittēs: si se non desere-
ret. **E**t ne qd deesset bonis eius etiā
liberū arbitriū indulsit: ut bonū ei⁹
esset voluntarium: non coactū. **A**c-
cepta licētia boni et mali. cepit eum
tebere bonorū suorū: a cōcupiscētia
10b iiii